

A què s'han d'afrontar els i les joves avui?

Text: Teo Mellén, coautor del llibre *Joves i valors*
Foto: Shock

De joves sempre n'hi ha hagut de molt tipus, i avui en dia també en podem distingir una ampla varietat de joves força heterogenis entre sí. Però, i malgrat aquesta disparitat, hi podem apreciar trets i característiques definitòries que són comunes a la majoria dels joves. Formen part d'una generació amb problemes, reptes i expectatives comunes als quals han de fer front en el si d'una societat tant complexa com la nostra

Si fer-se jove sempre ha estat difícil, ser jove avui en dia ho és encara més. La joventut tradicionalment feia referència a un període de transició que transcorre una persona des del final de la infantesa a la seva incorporació al món dels adults. Per tant, el final de la joventut s'acabava quan es consolidava la integració social del jove en el món dels adults, i aquest final estava marcat per la finalització del temps d'estudi, la incorporació al món del treball i quan el jove es formava la pròpia llar, normalment en parella i després amb fills. La joventut comença, doncs, quan les persones comencen a desprendre's gradualment de la depedència de les seves famílies d'origen amb l'objectiu d'esdevenir persones individualment independents, totalment autònomes, i que s'autoatribuïen íntegrament les responsabilitats inherents a la seva existència a tots els àmbits de la seva vida quotidiana. Aquesta podríem dir que era la narració tradicional que caracteritzava aquest temps de transició entre la infantesa i el món dels adults. En l'actualitat, però, la consecució d'una major autonomia personal i la

fitxa de culminar aquest trànsit cap al món dels adults s'ha fet molt més complicat: ni la meta ni el camí són tant fàcils de recórrer com s'hauria de suposar i els obstacles abunden per tot arreu.

La primera de les traves comença al propi sistema educatiu, i en el que es donen xifres d'abandonament escolar cada vegada majors. Ja no es tracta d'abandonar els estudis per començar a treballar, tal i com succeïa en èpoques passades on abundaven les feines per a joves sense formació ni experiència professional. Ara resulta molt difícil desenvolupar una trajectòria professional a través d'oficis sense competències professionals adquirides a l'escola i que permeten trobar una feina. Segons dades de la UNESCO al seu *Informe de seguiment de la educació para todos (2012)*, un de cada tres joves espanyols abandona els seus estudis abans d'acabar l'institut, el que situa aquest país com l'Estat amb major abandonament escolar d'Europa, només pel darrera de Malta. A Catalunya les xifres són força semblants: un de cada quatre alumnes abandona abans d'hora els seus estudis, molts d'ells sense haver superat l'ESO, el que assenyala que ni tan sols han obtingut el títol bàsic de l'ensenyança

obligatòria, segons l'informe, *l'Estat de l'Educació a Catalunya al 2012*, de la Fundació Jaume Bofill. I clar, sense una educació més enllà dels estudis primaris el futur per a molts joves resulta força decebedor.

Un segon entrebanc per a molts joves se'ls apareix quan tracten d'accedir al món laboral. En un context de crisi econòmica i d'ocupació com la pateixen sobretot els països del sud d'Europa, l'atur entre els joves té efectes especialment sagnats: un 53,28% d'atur entre els joves de l'Estat espanyol, la xifra més alta dels països de la OCDE (EPA, II Trimestre 2012). Aquestes taxes d'atur juvenil s'han incrementat a partir de l'any 2007, i de forma particular han crescut més entre aquells joves que no han acabat els seus estudis d'ensenyament secundari.

Als problemes causats per la crisi econòmica en l'ocupació juvenil caldria afegir-hi els efectes que les retallades pressupostàries dels diferents governs tenen sobre el benestar material dels joves: pèrdua dels 420 euros de subsidi als que viuen en família, retallada de beques, final de la renda d'emancipació, pujada de les taxes universitàries...

Aquesta situació econòmica precària en què es troben molts joves fa

Als problemes causats per la crisi econòmica en l'ocupació juvenil, caldria afegir-hi els efectes de les retallades pressupostàries sobre el benestar material dels joves: pèrdua dels 420 euros de subsidi als que viuen en família, retallada de beques, final de la renda d'emancipació, pujada de les taxes universitàries...

que molts traspassin la frontera de la pobresa i passin a engrössir la xifra de nous pobres. Segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) i que publica a la seva darrera *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya*, el 28% dels joves menors de 16 anys viuen al límit de risc de pobresa.

Les dades sobre els joves no són gaire esperançadores. Més aviat transmeten la idea que no hi ha massa futur per ells. Això fa que alguns joves, generalment els més qualificats, hagin començat a anar-se'n massivament al centre i nord d'Europa, tot resseguint les onades migratòries d'èpoques anteriors. El pitjor és el convenciment que aquesta serà molt probablement la primera generació de joves, en molt de temps, que viuran pitjor que els seus pares.

Aquest present que vivim són temps durs. I són temps durs per tot hom, i també pels joves. Però el que no ens podem permetre és caure en la tristesa, el desencís o l'atonía. Cal transformar el present per convertir-ho en un futur millor. I això és el que han de fer els joves, amb la seva empena i tot el futur pel seu davant. Aquestes dificultats pels joves haurien de ser un repte al quals fer

front per construir un nou demà que deixi enrere aquest present sense optimisme i que trenca les expectatives i les il·lusions dels joves per construir el futur de les seves vides. Es requereix d'un nou esforç, amb energies noves i amb noves maneres de fer que els joves amb el seu ímpetu renovat poden portar endavant. Per construir aquest futur cal trencar i denunciar els aspectes que és necessari transformar d'aquest present que amenaça amb demolar tota una generació i el seu futur.

Els joves han de transformar els valors hedonistes i superficials que els ha caracteritzat al llarg de les darreres dècades i apostar, en canvi, per uns altres valors que els hi permetin transformar el present i construir el seu propi demà. La festa ara ja s'ha acabat. Si a les seves activitats lúdiques hi predominava, sense més altra pretensió, la diversió i l'experimentació de sensacions noves i intenses, cal prendre consciència que això ja no pot tornar a donar-se. Els seus estils de vida basats en el consum i que tenien com a objectiu perseguir el plaer dels sentits, la llibertat, la diferenciació individual o la seducció de l'altre haurien d'arribar a la seva fi. La frivolitat i la superficialitat han

de donar pas als valors d'integritat, de compromís i de responsabilitat. Només els que es prenen seriosament el seu present poden construir el seu futur.

La fugida de la incertesa actual no passa per viure al dia i renunciar al demà. El dramatisme de la situació dels joves d'avui hauria de ser un esperó per buscar altres models de benestar alternatius, construïts amb nous valors que no es basin ni en el materialisme ni en el consum infinit de béns ni recursos energètics. L'expectativa d'un benestar material il·limitat, aconseguit amb poc esforç, sustentava l'èxit d'una vida fàcil i sense complicacions que ha quedat arruïnada per irreal i fraudulenta. Però el fracàs no és l'acabament d'aquestes expectatives de benestar material dels joves i de bona part dels adults, sinó el no haver sabut qüestionar críticament els estils i els valors hegemònics imperants. El fracàs és no haver sabut transmetre als joves uns valors que vagin més enllà de l'egoisme i l'individualisme auto-complaents, més enllà de l'utilitarisme pragmàtic, l'hedonisme dels adults i el culte la imatge i als diners. El futur dels joves, però, pot ser encara d'una altra manera... ■